

new rules is dramatic. (A class of 4-year students studying international legal relations at the National University «Odessa academy of law» rated the clarity of the new rules at 9 and the old ones at 5 on a scale of 1-10.) Thus, the new rules could be easier for law students to learn and for lawyers to use.

Гладченко А. М.

*Національна академія Служби безпеки України,
доцент кафедри східноєвропейських мов, кандидат філологічних наук*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Проблеми, пов'язані з мовою, з її використанням в різних галузях науки та суспільного життя, властиві усім національним спільнотам і є предметом обговорення та пильної уваги мовознавців.

Особливої актуальності в сучасному глобалізованому світі набувають як теоретичні, так і практичні аспекти перекладу юридичних текстів. Складним питанням перекладу в галузі правознавства (серед них особливості перекладу юридичної термінології, існування дублетних юридичних термінів та ін.) присвячено дослідження вітчизняних і зарубіжних лінгвістів, зокрема Нелюбіної Л. Л., Комісарова В. Н., Рецьке Я.І. та ін.

Лінгвістика в юриспруденції завжди займала чільне місце. Оскільки засобом фіксації норм права є мова, надзвичайної ваги набуває досконале володіння мовними засобами.

Юридична галузь великою мірою залежить від рівня володіння мовою, від уміння чітко, влучно, логічно, послідовно висловити думку як на папері, так і у живому мовленні. Проте особливої ваги мова набуває у випадках, пов'язаних з іноземним та міжнародним правом.

Питання розуміння норм іноземного права може впливати на розвиток національного права, як наприклад, у випадку адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (згідно зі статтею 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та його державами-членами Україна взяла на себе зобов'язання адаптувати своє законодавство у визначених сферах до відповідного законодавства ЄС), адже у час глобалізації національне законодавство в багатьох випадках не може розглядатися без таких компонентів як міжнародне та європейське право.

На сьогодні провідну роль серед інтеграційних об'єднань відіграє Європейський Союз, який нараховує 27 країн-членів; 23 мови рівноправно використовуються та визнані офіційними мовами Європейського Союзу (<http://www.europa.eu>).

Всі рішення, що приймаються офіційними органами ЄС, перекладаються всіма офіційними мовами, а громадяни ЄС мають право звертатися

в органи ЄС та отримувати відповідь на свої запити на будь-якій з офіційних мов.

Незважаючи на те, що з розширенням кордонів ЄС все частіше спостерігається «європейська двомовність», тобто коли фактично в роботі інстанцій (за винятком офіційних заходів) використовуються в основному англійська, французька та, у меншій мірі, німецька мови (три робочі мови Комісії), а інші мови використовуються залежно від ситуації; у будь-якому випадку, всі остаточні нормативні документи перекладаються на всі офіційні мови.

Отже, забезпечення якості перекладу законодавства ЄС на всі 23 офіційні мови та забезпечення юридичної й мовної відповідності між варіантами на всіх мовах є першочерговим завданням висококваліфікованих фахівців «юристів-лінгвістів». Не слід ототожнювати «юристів-лінгвістів» з перекладачами. Їхнє завдання – надавати консультації під час підготовки проєктів документів та з процедурних питань, а також, перевірка перекладів. Кожен «юрист-лінгвіст» є частиною міжнародної команди, яка розробляє певну тему і співпрацює з одним або двома парламентськими комітетами, крім того, він входить до складу команди з 2-3 осіб, які перевіряють переклади нормативних документів рідною для них мовою.

При підготовці законопроєктів чи інших нормативно-правових актів Європейського Союзу англійською, французькою чи німецькою мовами докладається максимум зусиль, щоб при перекладі на інші офіційні мови союзу уникнути неточностей та незрозумілості.

Варто зазначити, що під час перекладу юридичних документів ЄС на чеську мову, помітним є уникання невинного використання англіцизмів; чеському відповіднику надається перевага завжди, коли його використання є більш влучним і доречним. Усе це заради того, щоб чеська мова залишалася чистою, без зайвих іншомовних слів.

Підтримуючи мовне розмаїття, Європейський Союз забезпечує право доступу всіх громадян ЄС до нормативно-правових актів, які їх стосуються, мовою їхньої країни. Це також дозволяє усім громадянам ЄС стежити за роботою парламенту, ставити питання парламентарям і отримувати відповіді будь-якою з мов країн-членів ЄС.

З кожної з 23 офіційних мов ЄС можна зробити переклад на інші 22 мови, тобто існує 506 мовних комбінацій. цю можливість забезпечує *directorate-general for translation*, який налічує близько 700 перекладачів. Метою зазначеного підрозділу Секретаріату Європарламенту є переклад на всі офіційні мови різних типів документів, зокрема: документи для пленарних сесій та засідань парламентських комітетів, порядок дня, проєкти доповідей, поправки, прийняті доповіді, резолюції, питання, що надійшли в усній та письмовій формі, звіти про засідання, інформація для членів парламенту та ін.

Отже, питання перекладу юридичних текстів актуальне як для вітчизняної юриспруденції, так і для світової. Для забезпечення якості таких перекладів, першочерговим завданням є підбір висококваліфікованих фахівців, які, крім досконалого володіння мовою, також повинні мати належні фонові знання.

Козляковський П. А.

*Відокремлений структурний підрозділ «Миколаївський комплекс
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін, кандидат педагогічних наук,
доцент*

ПРАВОСВІДОМІСТЬ ЯК КОНКРЕТНО-НАУКОВА ТЕОРІЯ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Правосвідомість – сфера суспільної, групової і індивідуальної свідомості, що відображає правову дійсність у формі юридичних знань, оціночних відношень до права й практики його застосування, правових установок і ціннісних орієнтацій, котрі регулюють людську поведінку в юридично значущих ситуаціях. Специфікою цієї сфери суспільної свідомості є правове опосередкування й усвідомлення соціальних явищ, співвіднесення їх з правовими вимогами, з уявленнями про необхідність і межам правового регулювання, з правовими оцінками й відношеннями.

В будь-якому акті правової поведінки обов'язково проявляється правосвідомість діючої особи. Вона може характеризуватися знанням чи незнанням конкретної норми права, різним ступенем авторитету державної влади, закону, діяльності правоохоронних органів в очах індивіда, солідарністю з діючими правовими заборонами й правовими санкціями за їх порушення або з негативним ставленням до того чи іншого.

Правосвідомість відноситься до числа явищ, які не можуть бути розкриті у якійсь одній системі уявлень. Багатоплановий «розріз» на думку науковців, зокрема О. М. Столяренка (Прикладная юридическая психология: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. М. Столяренко. – М., 2001. – С. 45 – 99.), є умовою вивчення взаємозв'язків різних продуктів духовного відображення правової дійсності і визначення соціальних функцій правосвідомості в цілому.

Так, по-перше, при дослідженні правосвідомості з точки зору предмета відображення вирізняються сфери правосвідомості, що відповідають різним галузям права і різним видам правових відносин. Недиференційоване вивчення правосвідомості недостатньо продуктивне для розуміння її ролі в тій чи іншій області правового життя суспільства й індивіда.

По-друге, структура правосвідомості, що вивчається з точки зору глибини відбиття правових явищ, виявляє ніби два рівня: правосвідомість